

human.kind

“menneskehet. verdighet. vennlighet. medmenneskelighet”

Her er et manusforslag til Prezi-
presentasjonen for lærere.

Bruk det som skulle passe for
deg!

Hovedoverskriftene viser til de ulike Prezi-sidene

ØKT 1: Presentasjon

Overview:

Introduksjon som passer til fag og gruppe.

For eksempel med bakgrunn i FNs bærekraftsmål, tverrfaglige temaer eller kompetansemål.

Introdusere at dette er en workshop om menneskehandel og seksuell utnyttelse.

Reflektere rundt navnet *human.kind*

Workshopen heter *human.kind*. En tittel som kan spille på flere assosiasjoner og verdier som er viktige i arbeidet for en verden uten menneskehandel og seksuell utnyttelse.

menneskehet - verdighet - vennlighet - medmenneskelighet

*Man kan evt. spørre gruppen om hvilke assosiasjoner de får de disse ordene.

Introduksjon til økten

Gangen i økten

I første økt er det en presentasjon, andre økt skal dere jobbe videre med tematikken i et kortspill

Sensitive temaer:

Menneskehandel og seksuell utnyttelse er temaer som kan berøre mange unge personlig, også kanskje noen av dere.

Det kan også være at du eller noen du kjenner har opplevd seksuelle krenkelser eller overgrep.

Snakk med noen du stoler på om dette berører deg eller noen du er bekymret for.

nyttige nettsider:

slettmeg.no

politiets "sikker chat"

pornopratt.no

Mange kan bli litt nervøse når vi skal snakke om porno. Vi vet ikke om dere som sitter her i dette klasserommet ser på porno, har sett på porno, eller ikke. Det kan være at alle har litt forskjellige erfaringer med nettopp det som har med porno å gjøre.

Da er det viktig at dere vet at jeg ikke kommer ikke til å spørre noen av dere om egne erfaringer, eller vise pornografisk innhold.

Forankring i FNs bærekraftsmål

I tre av FNs bærekraftsmål er menneskehandel nevnt spesifikt;

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst og

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner.

For å nå bærekraftsmålene innen 2030, må det jobbes mot menneskehandel og seksuell utnyttelse!

Ordsky

Vi begynner med en liten ordsky.

I ordskyen dere ser her, ser dere en del ord som er relevante for tematikken i dag.

Det kan være greit å avklare noen begreper i starten. F.eks. når vi snakker om menneskehandel, hva mener vi egentlig da?

Nå kan dere gå sammen 2 og 2 (3 og 3, eller annet slik som det passer best) og snakke dere gjennom begrepene dere ser her.

Dere får ca 4-5 minutter på det.

Hvilke begreper kjenner dere? Og hvilke begreper er dere litt usikre på?

*gjennomgang i plenum når elevene/gruppen virker nokså ferdige.

Spør gjerne først om **menneskehandel. Her vil man få mange ulike svar.*

Menneskehandel: utnyttelse av mennesker, f.eks. tvangsarbeid, tvangsekteskap eller seksuell utnyttelse, f.eks. i prostitusjon eller pornografi.

Straffelovens definisjon på menneskehandel er når en person ved hjelp av enten vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd **tvinger**, utnytter eller forleder noen til:

- prostitusjon eller andre seksuelle ytelser
- tvangsarbeid eller tvangstjenester, for eksempel tiggning
- krigstjeneste i utlandet
- fjerning av organer

*forklar at denne workshopen hovedsakelig tar for seg den delen av menneskehandel som handler om seksuell utnyttelse, og hva det har å gjøre med prostitusjon og porno..

*Videre bruk noen minutter på kort forklare de begrepene som kommer frem at elevene/gruppen er usikre på. Noen av dem vil man også komme mer tilbake til.

Sugardating, Onlyfans, grooming og sexkjøpsloven forklares senere i presentasjonen.

Sårbarhetsfaktorer Fattigdom, omsorgsforsømmelse, utenforskap, krig/flukt osv.

Trygghetsmekanismer Husly, transportmuligheter, mat og vanntilgang, penger/økonomisk stabilitet, medisinsk hjelp, politi og personell som til vanlig opprettholder lov og orden, familier, omsorgspersoner og sosialt nettverk.

Bakpersoner: Personer som bedriver menneskehandel (mer nøytralt begrep enn *bakmenn*)

Så bra, da har vi et litt bedre grunnlag for det vi skal snakke videre om.

Menneskehandel som globalt fenomen

Først litt generelt om menneskehandel på globalt nivå.

Ofre for menneskehandel har økt kraftig de siste årene og anslås å være oppe i 50 millioner på verdensbasis.

Bakpersoner/det illegale apparatet omsetter for 150 milliarder dollar årlig

Drivkrefter

Når vi snakker om drivkrefter bak menneskehandel, hva som gjør at menneskehandel skjer, så handler det for det første om profitt, ønske om å tjene penger.

Det handler om etterspørsel, f.eks. etter seksuelle tjenester eller

Og det handler om mennesker i sårbare situasjoner (vi skal se mer på det under hvem som er utsatt)

Den vanligste formen for menneskehandel globalt er seksuell utnyttelse (over 50%), etter det er det tvangsarbeid (38%) (Kilde FN)

Hvem er utsatt?

Flertallet er kvinner og barn, men også et stort antall menn blir utnyttet

Det er større andel menneskehandel i det globale sør (lavinntektsland)

Sårbarhetsfaktorer gjør at enkelte mennesker er mer utsatt for

utnyttelse Barn, mennesker på flukt og personer med funksjonsnedsettelse er eksempler på svært sårbare grupper som fremstår som lette ofre for menneskehandlere. Barn og unge som har blitt utsatt for seksuelle overgrep og omsorgssvikt er også spesielt utsatt, i tillegg til en faktor som svært ofte går igjen, nemlig fattigdom.

Krig, klima og pandemi

Både krig og klimaendringer kan føre mennesker på flukt og frata dem sentrale trygghetsmekanismer (som. f.eks. husly, livsgrunnlag, statlig beskyttelse). Dette gjør mennesker spesielt sårbare for utnyttelse

Man har sett at utnyttelse på nett økte under pandemien.
Hva kan være grunn til det?

*Plenumssamtale. Hvis tid eller om gruppen ikke er så aktiv,, la gjerne elevene/gruppen tenke selv i et minutt, for så å snakke sammen 2 og 2 i 2-3 minutter, og så utfordre gruppene med å svare. Kom inn på større digital tilstedeværelse og isolasjon, mangel på trygghetsfaktorer, økt etterspørsel.

Vi kommer mer tilbake til digitale former for utnyttelse

Prostitusjon og seksuell utnyttelse

Når vi skal snakke om prostitusjon i forbindelse med menneskehandel, er det fordi store deler av sexindustrien er preget av utnyttelse.

Det er mye større etterspørsel etter seksuelle tjenester enn det er mennesker som av "helt fri vilje" ønsker å selge det, og derfor må etterspørselen dekkes av mennesker som tvinges/utnyttes av bakpersoner. F.eks. lokkes noen til å forlate hjemlandet sitt og blir tvunget til å "betale" for reisen sin gjennom utnyttelse, andre utnyttes digitalt f.eks. gjennom pornoindustrien.

Majoriteten av de som utnyttes er kvinner og barn, men også menn blir utnyttet.

*spør gruppen/elevene: Hvor finner man prostitusjon i Norge i dag?

Gateprostitusjon, inneprostitusjon, internett og sosiale medier, hotell, nattklubber, sexklubber.

*Om tid/anledning, gå inn på eksempelet/bildet:

<https://www.nrk.no/dokumentar/xl/slik-organiseres-prostitusjonen-i-massasjesalongene-1.16161525>

Sexkjøpsloven:

I denne sammenheng kan det være greit å vite litt mer om hva slags lovgivning vi har i Norge når det gjelder prostitusjon.

I Norge ble sexkjøpsloven innført i 2009. Kort fortalt går den ut på at det er straffbart å kjøpe seksuelle tjenester, men ikke straffbart å selge. På den måten anerkjenner loven at det i veldig mange tilfeller er snakk om at den som selger er den sårbare part.

Vi kan også si at den skulle ha en normgivende virkning. Det vil si å si noe om hva som er rett og galt og hvem som ofte er den sårbare part.

Det har vært mye debatt rundt denne loven, og uenighet om den faktisk har den hensikten den er ment til å ha.

Her har ulike interessegrupper og politiske partier sine meninger. Motstandere av loven mener at den ikke har noen særlig effekt, at forholdene for folk i prostitusjon ikke har blitt bedret, eller til og med har blitt forverret pga. loven.

De som mener det er positivt at vi har denne lovbestemmelsen, peker på det normative (holdningsskapende effekt) og at det bidrar til å redusere etterspørsel. Uavhengig av hvilken løsning man mener er best, er det bred enighet om at det bør gjøres mer på dette området.

*Om tid og passende sammenheng, kan man ha en samtale/diskusjon om sexkjøpsloven)

Digitale former for utnyttelse

Seksuell utnyttelse skjer i økende grad på og via digitale plattformer

*Om tid/anledning, samtale litt om hva som kan være årsakene til dette.

Både voksne og barn utnyttes gjennom digitale plattformer.

Hva har dette med porno å gjøre?

Utnyttelse skjer på ulike måter og via ulike kanaler, men i denne sammenhengen skal vi sette et kritisk lys på pornobransjen fordi unge i så stor grad blir eksponert for porno og fordi menneskehandel er en stor del av industrien.

Mange av de som utnyttes i prostitusjon utnyttes også til produksjon av pornofilmer. Man har ingen garanti for at de man ser i pornofilmen har gitt sitt samtykke til å være med. Hvis vi kan redusere pornografikonsumet, altså hvor mye man ser på porno, er det en måte å forebygge seksuell utnyttelse på.

Sugardating, grooming og Onlyfans

Vi skal se litt nærmere på noen nyere former og digitale plattformer hvor barn og unge er spesielt utsatt for overgrep eller utnyttelse.

Sugardating har vokst frem i Norge de siste årene. Fremstår utad som et dating-tilbud mellom en eldre og en yngre person, ofte omtalt som "sugardaddys" og "sugarbabes". Man kommer gjerne i kontakt på ulike sosiale medier. Kan framstå uproblematisk. Men når det utveksles penger eller andre verdier i bytte mot seksuelle tjenester, er det faktisk prostitusjon.

I november i år ble det faktisk avsagt en dom i Høyesterett som slår fast nettopp dette.

Er den ene parten under 16 år, er det faktisk også snakk om overgrep.

Grooming er et annet fenomen vi ser mer av de siste årene. Det er det at en voksen person avtaler et møte med et barn under 16 år i den hensikt å begå et seksuelt overgrep. Ofte starter kontakten mellom voksen og barn på digitale plattformer. Grooming er straffbart, med en strafferamme på inntil 1 års fengsel etter straffelovens § 306, dersom den voksne parten har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas¹. Altså et overgrep trenger ikke å ha inntruffet, det å ha avtalt et møte er en straffbar handling i seg selv.

¹ https://snl.no/grooming_-_strafferett

OnlyFans er en abonnementsbasert webtjeneste der innholdsprodusenter kan tjene penger på brukere som abonnerer på deres innhold. Innholdsprodusentene kan motta penger direkte fra sine «fans» på månedlig basis, som pay-per-view eller som enkeltstående tips. Onlyfans har utviklet seg til å bli en plattform der unge mennesker produserer og deler mye pornografisk materiale. Nettstedet har blant annet blitt kritisert for å inneholde overgrepsmateriale og for å ikke ha mekanismer som beskytter mindreårige både fra å se og dele pornografisk innhold.

Problematiske porno?

Hva er problematisk med innholdet i pornoen?

1) For det første: Mye av pornoen viser faktiske overgrep og seksuell utnyttelse

Materiale på slike sider kan vise faktiske overgrep og utnyttelse. Og det er ikke lett for en forbruker å skille mellom det som er det og ikke.

Stor etterspørsel etter pornografisk innhold er drivkraft for utnyttelse. Pornoindustrien er med på å videreføre menneskehandel som globalt fenomen, og en måte å jobbe mot dette er å jobbe med å redusere etterspørsel etter porno.

Store selskaper tjener mye penger, blant annet MindGeek som står bak Pornhub

De siste par årene har verdens største pornonettside, Pornhub vært i nyhetene med mange negative overskrifter. Avsløring etter avsløring har vist hvordan hvordan pornogiganten, tjener penger på innhold som involverer utnyttelse av sårbare barn og voksne, og heller ikke har noe godt system for å verifisere alderen til personer som er med i filmene som lastes opp, og heller ikke sikre at tilstrekkelig samtykke foreligger. Det er også veldig lett for hvem som helst å laste opp filmer, så lenge man har en brukerkonto der. Våren 2020 kunne vi lese om Rose Kalemba sin historie på

BBC News. Rose var 14 år da hun ble bortført og voldtatt av tre menn, før filmene ble lagt ut på pornosiden gjentatte ganger. Det skulle ta Rose 6 måneder å få Pornhub til å fjerne videoene av henne. Hun måtte utgi seg for å være advokat før Pornhub tok grep og fjernet videoene.

Også historier om norske ungdommer kom til syne. Som historien om norske "Kaja", som opplevde at ekskjæresten lastet opp sexvideoer uten hennes samtykke på Pornhub.

*Om tid/anledning les saken om "Kaja":

<https://p3.no/overgrep-filmar-og-hevnporno-pa-pornhub-ein-mister-ein-del-av-sjela-si/>

Traffickinghub --> En kampanje med formålet er å holde Pornhub ansvarlig for å muliggjøre, distribuere og tjene penger på seksuell utnyttelse og seksuelle overgrep.

---> Kampanjen har hatt flere gjennomslag

Heldigvis ser vi at det å kaste lys på urettferdighet kan nytte.

Kampanjen Traffickinghub er et eksempel på dette.

Traffickinghub ble grunnlagt av Laila Mickelwait i februar 2020 og ble raskt en global bevegelse av individer og organisasjoner.

Formålet er å holde Pornhub ansvarlig for å muliggjøre, distribuere og tjene penger på seksuell utnyttelse og seksuelle overgrep. Over 600 organisasjoner, over 200 overlevende og to millioner mennesker har gått sammen for å kreve at Pornhub og

dets morselskap MindGeek må stå til juridisk ansvar for utnyttelsen på deres plattformer.

For ett år siden skjedde det et gjennombrudd i denne #traffickinghub- saken. Etter press fra sivilsamfunnsaktører og en stor kritisk kronikk publisert i New York Times av prisbelønte journalisten Nicholas Kristof, annonserte Visa og Mastercard at de ville bryte med samarbeidet med Pornhub. Dette ledet til at Pornhub tok det drastiske steget med å slette en stor andel av sine videoer med "Uverifisert innhold", nærmere bestemt 10 millioner videoer. Selvsagt kan ikke innsatsen stoppe her, Pornhub/Mindgeek må fortsatt stilles ansvarlig og ofre få oppreisning. Man kan fortsatt finne ulovlig innhold, både på Pornhub og på de andre pornosidene. Selv om arbeidet med å hindre overgrep og seksuell utnyttelse ikke stanser der, og det fremdeles er en stor jobb å gjøre for å beskytte barn og ungdom, så viste gjennombruddet at det nytter å kaste lys på urettferdighet.

2) For det andre: Pornoen kan forskyve grensene våre

Porno kan påvirke synet vi har på kropp, sex og aksept for seksuell vold og krenkelser.

Vi vet at majoriteten av barn og unge i dag bruker pornografi for å lære om sex. Mange sier at de ser på porno fordi de føler at de ikke får god nok seksualundervisning på skolen. Mye av innholdet i

pornoen kan for eksempel få barn og unge til å tenke at voldelig sex eller krenkelser er normalt.

I USA ble det gjort et forskningsprosjekt som tok for seg et tilfeldig utvalg med 304 scener hentet fra de mest populære pornofilmene. 88,2 % av filmene inneholdt fysisk vold, og 48,7% inneholdt psykisk vold, altså krenkende ord.

Potensielt destruktivt for barn og unges helse og relasjoner

Det kan potensielt være destruktivt (ødeleggende) for barn og unges egen helse og relasjoner.

Innhold i mainstreampornoen viser motiver og framstillinger som kan normalisere undertrykkende maktstrukturer, kjønnsrollemønstre og rasisme

I mye av pornoen vises undertrykkende maktbruk mellom en eller flere parter, dette er veldig problematisk. Det kan gå på alder, kjønn eller rasisme. Dette kan være med på å forskyve grensene våre for hva som er akseptabelt.

Pornobruk blant barn og unge

Nå skal vi se på noen funn om porno blant barn og unge gjort av Medietilsynet i 2022. (Se prezi)

*gi elevene/gruppen ca 5 minutter til å lese gjennom og diskutere.

I plenum prøv å rette fokus på funnene i lys av de problematiske sidene ved pornobruk.

*Om tid/anledning, still gjerne spørsmålet: hvem er ansvarlige for at porno er så tilgjengelig for barn og unge?

Oppsummering/avslutning:

Så hva kan vi gjøre i kampen mot menneskehandel og seksuell utnyttelse?

Mange unge vi snakker med kan bli overveldet av å høre om det store systematiske utnyttelsene av mennesker i verden – kan det virkelig være noe som nytter å gjøre for å avskaffe menneskehandel?

Ja, nytter:

-> engasjer deg (snakk, skriv, diskuter, del, spre kunnskap)

-> ta bevisste valg som ikke skaper etterspørsel etter varer eller tjenester av ofre for menneskehandel

-> hold myndigheter og bedrifter ansvarlige

ØKT 2: Spill

*Det kan være lurt med en pause før kortspillet.

Regler:

- 3 til 8 deltakere pr. gruppe – alle mot alle eller lag på 2 og 2
- Om å gjøre å få flest kort i løpet av spilletiden
- For å kunne vinne, må en deltaker ha minst ett kort i alle de 4 kategoriene/fargene
- Kortbunken stokkes og legges på bordet mellom spillerne med kategorisidene opp
- Velg en spiller som begynner (f.eks. den med bursdag nærmest dagens dato).
- Fordi svaret står på kortet, er det spiller til høyre som trekker kort og spør ut den aktuelle spilleren
- Svarer spilleren rett, får den kortet. Svarer den feil, legges kortet nederst i bunken
- Kortleser og øvrige spillere avgjør om svaret godkjennes
- NB! Lilla kort er litt annerledes, her er det første spiller til å svare.

